

26.11.2025

EOAK/1983/2024

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Jarmo Hirvonen

TASA-ARVOVALTUUTETUN LAUSUNTO HÄIRINTÄEPÄILYSTÄ TOKION KESÄOLYMPIALAISTEN VIIMEISTELYLEIRILLÄ

1 KANTELU

Kantelija arvosteli kantelussaan tasa-arvovaltuutetun selvitysmenettelyä ja tasa-arvovaltuutetun 20.6.2022 antamaa lausuntoa asiassa TAS/156/2022, jossa oli kysymys väitetystä seksuaalisesta häirinnästä Tokion kesäolympialaisten viimeistelyleirillä ja vastatoimista. Kantelijan mukaan tasa-arvovaltuutettu lausunnossaan kuvasi ”koko väitetyn tapahtuman vahvasti ilmoittajan kertomaan tukeutuen, jonkinlaisena faktana”, vaikka asian selvittämisessä ei ollut kuultu väitetyn tapahtuman ajankohtana paikalla olleita nimettyjä henkilöitä todistajina eikä myöskään Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n selvitystä, josta todistajien kertoma olisi ilmennyt, ollut pyynnöistä huolimatta otettu vastaan, koska se ei lausunnon mukaan ”vaikuttanut tasa-arvovaltuutetun selvitysmenettelyyn.”

Kantelijan mukaan tasa-arvovaltuutetun lausunnossa ja sitä koskeneessa julkaistussa tiedotteessa oli kysymys kantelijan ”perusteetta tuomitsemisesta”. Tiedotteen perusteella ”urheiluväen oli erittäin helppo päätellä, ketkä selvityksen pienessä kohderyhmässä ovat asianosaisia”. Tapahtumaketju oli leimannut kantelijan ja aiheuttanut korjaamattoman mainehaitan, mikä oli vaikuttanut myös kantelijan työllistymismahdollisuuksiin kansainvälisessä huippu-urheilussa.

2 SELVITYS

2.1 Asiakirjaselvitys

Käytettävissäni oli kantelussa tarkoitetun lausunnon ja tiedotteen lisäksi seuraava selvitys:

- Kaikki asianumerolla TAS/156/2022 arkistoidut asiakirjat tasa-arvovaltuutetun toimistossa,
- Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n (jäljempänä SUEK) 23.6.2022 laatima selvitys 202294,
- selvityspyynnön ajankohtana tasa-arvovaltuutettuna toimineen (17.4.2023-31.7.2025) 30.1.2025 antama lausunto TAS/819/2024,
- kantelun kohteena olevan entisen tasa-arvovaltuutetun (18.4.2017-30.11.2022) 23.1.2025 antama selvitys,

- entisen ylitarkastajan (kantelun kohteena olevan lausunnon esittelijä) 23.1.2025 antama selvitys ja
- kantelijan 3.3.2025 antama vastine.

Tasa-arvovaltuutettu totesi edellä mainitussa lausunnossaan, että tasa-arvovaltuutetun selvitysmenettely on kirjallista ja asianosaisten kuuleminen on siinä keskeistä. Asianosaisten kuuleminen tapahtuu käytännössä siten, että tasa-arvovaltuutettu pyytää asianosaisilta selvitystä asiassa. Tasa-arvolain valvonnassa keskitytään selvittämään erityisesti sitä, onko työnantaja saanut tiedon siitä, että työntekijä on joutunut työssään seksuaalisen tai sukupuoleen perustuvan häirinnän kohteeksi.

Tasa-arvovaltuutetun lausunnon mukaan hallintoasiassa selvittämisen riittävyuden keskeinen mittapuu on se, onko asiasta saatu selville sen ratkaisemisen kannalta merkityksellinen informaatio. Selvityksen riittävyttä arvioitaessa otetaan huomioon muun muassa asian luonne ja asianosaisten toiminta. Hallintoasiassa viranomaisen tehtävänä on arvioida, milloin asiassa on saatu riittävät tiedot.

Entinen tasa-arvovaltuutettu totesi edellä mainitussa selvityksessään, että tasa-arvovaltuutettu hankkii syrjintäasian käsittelyä varten tarpeelliseksi katsomansa selvityksen. Tässä tapauksessa mahdollisuus selvityksen antamiseen oli annettu kolmelle taholle: kantelijalle, jonka tasa-arvovaltuutetulle selvityspyynnön tehnyt henkilö (jäljempänä ilmoittaja) oli kertonut syyllistyneen häirintään, sekä Suomen Urheiluliitolle ja Olympiakomitealle. Asiassa oli arvioitu sitäkin, olisiko tasa-arvovaltuutetun odotettava SUEK:n selvitystä ennen oman kannanottonsa valmistumista. Asiassa oli kuitenkin katsottu, että SUEK:n selvitysprosessi on oma, tasa-arvovaltuutetun selvitysmenettelystä erillinen prosessinsa. SUEK selvittää urheilun eettisiä rikkomuksia omien toimivaltuuksiensa puitteissa, kun taas tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on valvoa tasa-arvolain noudattamista.

Kantelun kohteena olevan lausunnon esiteltyt entinen ylitarkastaja totesi edellä mainitussa selvityksessään, että tasa-arvolain 8 d §:n nojalla työnantajalla on velvollisuus ryhtyä käytettävissä oleviin toimiin häirinnän poistamiseksi eli selvittää tapahtumia. Tämä oli ollut selvitysmenettelyn fokuksena. Olympiakomitea oli pyytänyt SUEK:ia selvittämään tapahtumia vasta monta kuukautta myöhemmin. Tasa-arvovaltuutetun toimistossa arvioitiin, että Olympiakomitean olisi tullut selvittää asioita jo heti kun se sai tiedon tapahtuneesta. Tasa-arvovaltuutetun toimiston selvitysmenettelyn mukaisesti asiassa pyydettiin selvitystä työnantajilta ja hallintolain mukaisesti kantelijalle eli asianosaiselle varattiin mahdollisuus antaa oma selvityksensä, minkä jälkeen "asiakkaalle" varattiin mahdollisuus vastineen antamiseen. Yleensä selvitysmenettelyssä ei pyydetä lisäselvitystä, jollei jokin asia jää epäselväksi. Tasa-arvovaltuutetun lausunto ei ole oikeudellisesti sitova. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota siihen, ettei SUEK ole viranomaistaho.

3 RATKAISU

3.1 Tapahtumatiedot

Ilmoittaja on 25.3.2022 pyytänyt tasa-arvovaltuutettua selvittämään, oliko häneen kohdistunut tasa-arvolaisissa kielletyllä tavalla häirintää Tokion kesäolympialaisten viimeistelyleirillä. Tapahtumapäiväksi on sittemmin täsmentynyt 22.7.2021. Ilmoittaja on työskennellyt Suomen olympiajoukkueen urheilupsykologina Tokion olympialaisten monilajisella viimeistelyleirillä, jonka johtajana kantelija on toiminut.

Ilmoittaja on kertonut tasa-arvovaltuutetulle olleensa tapahtuman sattuessa illallisella leiripaikan ruokasalissa. Ilmoittaja oli kertomansa mukaan istunut seiväshyppyvalmentajan ja aitajuoksijan välissä kahdeksan hengen pyöreässä pöydässä täydessä ruokasalissa, kun Olympiakomitean kestävyyslajien lajiryhmävastaavana ja leirin johtajana toiminut kantelija oli koputtanut hänen olkapäähänsä ja todennut naurahtaen murtuneeseen ja kipsattuun ranteeseensa viitaten, että "[Ilmoittaja], sinulle tuli nyt tänne leirille uusi homma, että saat joka ilta tulla pesemään mun paikat huoneeseeni, koska en luota pesijöinä näihin miehiin". Vieressä istuneet seiväshyppyvalmentaja ja aitajuoksija olivat ilmoittajan mukaan reagoineet tilanteeseen vahvasti kasvojen ilmeillä. Ilmoittaja oli tulkinnut heidän ilmeidensä osoittaneen hämmennystä, yllättyneisyyttä ja paheksuntaa. Ilmoittaja oli itse mennyt sanattomaksi ja kääntynyt takaisin lautaseensa päin. Hetken päästä hän oli kuitenkin kääntynyt kantelijaan päin ja sanonut erittäin kireällä, jäisellä ja kiukkuisella äänellä: "Niinkö ajattelit? Eipä kuule taida kuulua mun työnkuvaan täällä."

Kantelija on Olympiakomitean tasa-arvovaltuutetulle antamaan selvitykseen liitettyssä 22.4.2022 antamassaan kirjallisessa selvityksessä todennut ruokasalin tapahtumista muun ohella seuraavaa:

"En millään muista tapahtunutta enkä sanojani. Ainoa ajatus, minkä keksin, on asian liittyminen aamupäivällä tapahtuneeseen työtapaturmaani. Jos [ilmoittajan] kuvauksen mukaan olen sanonut `[ilmoittaja], sinulle tuli tänne leirille uusi homma, että saat joka ilta tulla pesemään mun paikat huoneeseeni, koska en luota pesijöinä näihin miehiin´, liittyi tämä (ilmeisestikin loukkaava ja huono) huumori ruhjeisiini ja niiden päivittäiseen puhdistukseen (kuva siteistä selvitykseni lopussa). Ruhjeet puhdisti joka päivä tietenkin paikalla ollut lääkärimme, johon tietysti luotan täysin.

- - -

Uskoisin tietenkin muistavani tapahtuman, jos olisin typerästi asettanut [ilmoittajan] `silmätikuksi muiden odottaessa reaktiotani hiljentyneessä ruokasalissa´. Mitään tällaista ei todellakaan tapahtunut väitettyssä tilanteessa.

Kyse ei todellakaan ollut mistään `pesukutsusta` eikä `vallankäytöstä`. Tuon ilmaisun koen itse aivan käsittämättömänä. Leirin johtajana otin hyväksi tavakseni kiertää eri pöydissä kysymään kuulumiset, kun ihmisiä oli aina ruokailun yhteydessä koolla.

- - -

Tähän asiaan ei minun puoleltani todellakaan liity yhtään mitään `seksuaalissävyytteistä`. Tuo väite on käsittämätön ja erittäin loukkaava minua kohtaan.

- - -

Yhteenvetonani totean, että en ole mielestäni syyllistynyt selvityspyynnössä väitettyyn seksuaaliseen häirintään. Olen kuitenkin pahoillani käytökseni aiheuttamasta mielipahasta.”

SUEK:n tutkintapäällikkö, joka on ennen nykyiseen tehtäväänsä siirtymistä toiminut keskusrikospoliisissa rikoskomisariona, on 22.6.2022 kuullut puhelimitse seiväshyppyvalmentajaa ja aitajuoksijaa ruokasalin tapahtumista. SUEK:n selvitykseen sisältyneen haastattelumuistion mukaan aitajuoksija on todennut seuraavaa:

”Kysymys: Muistatko tällaista tapahtumaa, että olet ollut ruokailemassa samaan aikaan [ilmoittajan] kanssa 22.7.2021 ja paikalle tullut [kantelija] on toiminut epäasiallisesti [ilmoittajaa] kohtaan?”

Vastaus: En muista ajankohtaa, mutta olen varmaan ollut joskus samaan aikaan syömässä [ilmoittajan] ja [kantelijan] ollessa samassa tilassa. Olen matkustanut Sagaan 21.7. ja jatkanut sieltä lentäen 1.8. Tokioon.

Kysymys: Onko sinulla muistikuvaa tuollaisesta tilanteesta, että on käyttäytytty epäasiallisesti?”

Vastaus: Ei ole kyllä mitään muistikuvaa tapahtumasta, että siinä olisi käyty mitään epäasiallista keskustelua. Asia ei tullut minulle tai joukkueen kanssa myöhemminkään esille erityisesti. Paikan päällä, leirin aikana, joukkueen kesken viljeltiin kyllä ronskia huumoria, eikä kukaan niistä loukkaantunut. Ei myöskään jäänyt mieleen, että kukaan olisi toiminut poikkeavasti tai mitenkään epäasiallisesti. Porukka reagoi huumoriin naureskellen, eikä kukaan siitä loukkaantunut.

En muista lainkaan sellaista tilannetta, että [ilmoittaja] olisi loukkaantunut [kantelijan] sanomisista.”

SUEK:n selvitykseen sisältyneen haastattelumuistion mukaan seiväshyppyvalmentaja on todennut seuraavaa:

”Kysymys: Muistatko tällaista tapahtumaa, että olet ollut ruokailemassa samaan aikaan [ilmoittajan] kanssa 22.7.2021 ja paikalle tullut [kantelija] on toiminut epäasiallisesti [ilmoittajaa] kohtaan?”

Vastaus: En muista kyllä yhtään tällaista tapausta. Olen matkustanut Sagaan toisessa ryhmässä ja ilmeisesti tulopäivämme oli 21.7.2021. Seuraavan illan ruokailu ei ole jäänyt mieleeni, koska siellä tietysti syötiin useaan otteeseen ja eri kokoonpanoissa.

Kysymys: Onko sinulla muistikuvaa tuollaisesta tilanteesta, että on käyttäytytty epäasiallisesti?

Vastaus: En ole kyllä huomannut sellaista. Tiedän kyllä, että tuollaisessa porukassa, missä on urheilijoita ja valmentajia, niin huuli ja juttu kyllä lentää. Tällainen epäasiallinen tapahtuma ei ole rekisteröitynyt minulle, eikä minulla ole sellaista muistikuvaa, että [ilmoittaja] olisi loukkaantunut [kantelijan] puheista. Lähinnä vitsailtiin siitä, että kun [kantelijan] peukalo meni, niin siitä vitsailtiin iltaisin.”

Kantelun kohteena olevassa tasa-arvovaltuutetun 20.6.2022 antamassa lausunnossa on kohdassa 3.4 todettu lausunnon kysymyksenasettelusta (lihavointi lisätty) seuraavaa:

”Asiassa on kysymys siitä, onko [ilmoittajaan] kohdistunut seksuaalista häirintää. Asiassa selvitetään myös sitä, ovatko Olympiakomitea ja Suomen Urheiluliitto laiminlyöneet velvollisuutensa puuttua [ilmoittajan] kokemaan häirintään ja näin syyllistyneet tasa-arvolaisissa kiellettyyn syrjintään. Lisäksi asiassa tulee arvioida, kohdistuiko [ilmoittajaan] tasa-arvolain kieltämällä tavalla vastatoimia sen jälkeen, kun hän nosti kokemansa häirinnän esille.”

Lausunnossa tapahtumien arvioinniksi on kantelussa todetu tavoin otettu ”faktana” se, että kantelija oli sanonut ilmoittajalle ne sanat, jotka ilmoittaja oli kertonut kantelijan sanoneen. Lausunnossa sanoja on kutsuttu ”pesukutsuksi”, jota ilmaisua ilmoittajakin on käyttänyt. Kantelijan menettelyä on lausunnossa (s.17–18) arvioitu seuraavasti:

”Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan [kantelijan] olisi tullut ymmärtää tavanomaista harkintaa käyttäen, että ns. pesukutsun esittäminen toista sukupuolta edustavalle ei ole toivottavaa käyttäytymistä. [Ilmoittajan] lausuntopyynnössään kertoman reaktion perusteella voidaan katsoa, että hän ilmaisi paheksuntansa [kantelijalle]. Lisäksi tulee huomioida, että [kantelija] oli olympialaisten viimeistelyleirin johtaja, mikä korostaa hänen vastuutaan toimia esimerkillisesti ja huolehtia siitä, ettei kehenkään leirillä olleeseen kohdistu häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.

- - -

Tasa-arvolain esitöiden mukaan häirinnästä on ensisijaisesti vastuussa häiritsijä itse. Häiritsijä voi joutua paitsi rikosoikeudelliseen vastuuseen teostaan myös vahingonkorvauslain mukaiseen vastuuseen. [Kantelija] on selvityksessään kertonut, ettei muista tapahtunutta eikä sanojaan. Tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan muistamattomuus ei poista häiritsijän vastuuta.”

Samana päivänä julkaistussa tasa-arvovaltuutetun tiedotteessa kantelijan menettelystä on todettu seuraavaa:

” Häiritsijällä on ensisijainen vastuu

Tasa-arvolain 7 §:n mukaan seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Tasa-arvolain esitöiden mukaan seksuaalinen häirintä voi ilmetä esimerkiksi härskinä puheena tai kaksimielisenä vitsinä. Häirinnästä on kysymys silloin, kun tekijä tietää tai tavanomaista harkintaa käyttäen hänen olisi pitänyt tietää, että hänen käyttäytymisensä ei ole toivottua.

Häirinnästä on ensi sijassa vastuussa häiritsijä itse. Tasa-arvoaltuutetun näkemyksen mukaan häirinnästä epäillyn henkilön olisi tullut ymmärtää tavanomaista harkintaa käyttäen, että hänen toimintansa toista sukupuolta edustavalle työntekijälle ei ole toivottavaa käyttäytymistä. Lisäksi tulee huomioida häirinnästä epäillyn asema olympialaisten viimeistelyleirillä, mikä korostaa hänen vastuutaan toimia esimerkillisesti ja huolehtia siitä, ettei kehenkään leirillä olleeseen kohdistu häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.”

3.2 Tasa-arvolaisissa tarkoitettu syrjintä ja siihen liittyvät tasa-arvoaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetussa laissa (jäljempänä [tasa-arvolaki](#)) määritellään sukupuoleen perustuvan syrjinnän muodot ja kielletään ne. Kielto koskee pääsääntöisesti kaikkia yhteiskuntaelämän alueita ja kaikkia tilanteita, joissa syrjintää voi esiintyä. Tasa-arvolakia ei kuitenkaan sovelleta uskonnollisten yhdyskuntien uskonnonharjoitukseen liittyvään toimintaan eikä perheenjäsenten välisiin taikka muihin yksityiselämän piiriin kuuluviin suhteisiin.

Sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa muun muassa naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella sekä henkilön asettamista eri asemaan sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun, raskauden, synnytyksen, vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella. Eri asemaan asettamisella puolestaan tarkoitetaan lähinnä erilaisten etujen tai oikeuksien myöntämistä taikka tiettyjen velvollisuuksien, rajoitusten tai rasitteiden asettamista eri tavoin edellä mainituilla perusteella.

Useita elämänalueita koskevat erityiset syrjintäkiellot. Tällaisia ovat työelämä, oppilaitokset, etujärjestöt tai toiminta, joka liittyy tavaroiden ja palveluiden tarjontaan ja saatavuuteen (tasa-arvolain 8–8 e §). Näiden kieltojen lisäksi tasa-arvolaisissa on myös syrjinnän yleiskielto (tasa-arvolain 7 §). Sitä voidaan soveltaa silloin, kun erityiskiellot eivät tule sovellettavaksi.

Tasa-arvolain 7 §:n mukaan seksuaalista häirintää ja häirintää sukupuolen perusteella samoin kuin käskyä tai ohjetta harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää on pidettävä tässä laissa tarkoitettuna syrjintänä. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Tasa-arvolain 16 §:n mukaan tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta valvovat tasa-arvolain noudattamista yksityisessä toiminnassa sekä julkisessa hallinto- ja liiketoiminnassa siten kuin siitä tasa-arvolaissa sekä erikseen säädetään.

Tasa-arvolain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen ([HE 57/1985 vp](#), s. 27) mukaan tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on erityisesti selvittää syrjintäkiellon rikkomistapauksia.

Tasa-arvovaltuutetulla on tasa-arvolain 17 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada viranomaisilta valvontaa varten välttämättömät tiedot maksutta ja riippumatta siitä, ovatko ne muun lain mukaan salassa pidettäviä. Valtuutetulla on 17 §:n 2 momentin oikeus saada jokaiselta tasa-arvolain noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot asettamassaan kohtuullisessa määräajassa ja oikeus vaatia jokaiselta tämän hallussa oleva asiakirja esitettäväksi, jollei tällä ole lain mukaan oikeutta tai velvollisuutta kieltäytyä todistamasta tai esittämästä asiakirjaa. Tasa-arvovaltuutetulla on tasa-arvolain 18 §:n perusteella oikeus suorittaa tarkastus työpaikalla, oppilaitoksessa, etujärjestössä tai tavaran ja palvelun tarjoajan liiketiloissa, jos on syytä epäillä, että on menetelty tasa-arvolain vastaisesti tai että laissa säädettyjä tasa-arvovelvoitteita ei muutoin ole noudatettu.

Tasa-arvovaltuutetusta annetun [lain](#) §:n mukaan tasa-arvovaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton. Tasa-arvovaltuutetun nimittää valtioneuvosto enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lain 2 §:n mukaan tasa-arvovaltuutetun tehtävänä on:

- 1) valvoa tasa-arvolain sekä ensisijaisesti syrjinnän kiellon ja syrjivän ilmoittelun kiellon noudattamista;
- 2) aloittein, neuvoin ja ohjein edistää tasa-arvolain tarkoituksen toteuttamista;
- 3) antaa tietoja tasa-arvolainsäädännöstä ja sen soveltamiskäytännöstä;
- 4) seurata tasa-arvon toteutumista yhteiskuntaelämän eri aloilla;
- 5) ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi tasa-arvolaissa tarkoitettua syrjintää koskevassa asiassa.

Tasa-arvolain 19 §:n mukaan henkilö, joka epäilee joutuneensa tasa-arvoissa tarkoitetun syrjinnän kohteeksi, voi pyytää tasa-arvovaltuutetulta ohjeita ja neuvoja asiassaan. Havaitessaan, että tasa-arvoissa säädettyjä velvoitteita ei noudateta tai että lain säännöksiä muutoin rikotaan, tasa-arvovaltuutetun on ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, että lainvastaista menettelyä ei jatketa tai uusita. Tasa-arvovaltuutettu voi ryhtyä toimenpiteisiin sovinnon aikaansaamiseksi tasa-arvoissa tarkoitettua syrjintää koskevassa asiassa.

Nyt on kysymys lausunnosta, jonka tasa-arvovaltuutettu on antanut sille tasa-arvolain 19 §:n nojalla tehdyn yhteydenoton perusteella. Tasa-arvolain muutokseen johtaneessa hallituksen esityksessä ([HE 195/2004 vp](#), s. 46) lausunnoista on todettu seuraavaa:

”Ohje voi olla myös kirjallinen eli tasa-arvovaltuutetun lausunto, jolloin se ilmaisee tasa-arvovaltuutetun käsityksen siitä, onko asiassa rikottu tasa-arvolakia. Tasa-arvovaltuutettu voi antaa ohjeen tai neuvon syrjintää epäilevälle kirjallisen lausunnon muodossa silloin, kun katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi. Esimerkiksi yritys tai organisaatio, laatiessaan ehdotetun 6 a §:n mukaista tasa-arvosuunnitelmaa, voisi saada tasa-arvovaltuutetulta ohjeistuksen lausunnon muodossa. Syrjintää epäiltäessä lausunto sisältää tasa-arvovaltuutetun näkemyksen siitä, onko kyseisessä tapauksessa syntynyt syrjintäoletta.”

Tasa-arvolain 9 a §:ssä säädetään todistustaakasta ja syrjintäolettamasta. Lainkohdan mukaan, jos joku, joka epäilee joutuneensa syrjinnän kohteeksi, esittää tuomioistuimelle tai toimivaltaiselle viranomaiselle tosiseikkoja, joiden perusteella voidaan olettaa, että kyseessä on syrjintä sukupuolen perusteella, vastaajan on osoitettava, että menettely on johtunut muusta, hyväksyttävästä seikasta kuin sukupuolesta. Säännöstä ei sovelleta rikosasian käsittelyyn.

Totean, että syrjintävaihteet liittyvät usein erilaisiin rekrytointi- ja valintatilanteisiin. Otettaessa kantaa syrjintävaihteisiin on ensin arvioitava, voidaanko väitteen esittäjää pitää ansioituneempana kuin tehtävään valittua henkilöä. Tasa-arvolain 9 a §:ssä tarkoitettu syrjintäoletta syntyy, jos syrjintää epäilevä työnhakija voi osoittaa olleensa tehtävään ansioituneempi kuin siihen valittu toista sukupuolta oleva henkilö. Työnantajan tulisi silloin syrjintäolettamien kumoamiseksi näyttää, että menettelylle oli jokin syy, joka ei liittynyt sukupuoleen. Todistustaakka jakautuu vastaavalla tavalla myös muissa syrjintätilanteissa.

Tasa-arvovaltuutetun toimintaan sovelletaan [hallintolakia](#). Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Hallintolain 45 §:n mukaan viranomaisen päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

3.3 Kysymyksenasettelu

Kantelun johdosta suorittamassani tarkastelussa on kysymys siitä, voidaanko tasa-arvovaltuutetun käsittelemän tapauksen arvioinnin lähtökohdaksi ottaa sellaisenaan ne seikat, jotka mahdollisesta syrjinnästä ilmoittava henkilö on kertonut vai tuleeko tasa-arvovaltuutetun lausunnossa käsiteltyjen seikkojen paikkansa pitävyyttä ja yksityiskohtia pyrkiä selvittämään tasa-arvovaltuutetun omin toimin tai ainakin niin, että valtuutetulle tarjottu selvitys otetaan vastaan.

Mikäli tasa-arvovaltuutetun lausunnon pohjaksi ei riitä pelkästään mahdollisen syrjinnän kohteeksi joutuneen henkilön ilmoitus väitetyistä tapahtumista, tarkastelen toiseksi sitä, olisiko tässä tapauksessa selvitystä tullut hankkia lisää tai ainakin ottaa tarjottu selvitys vastaan.

Selvyiden vuoksi totean, ettei arvioissani ole kysymys siitä, miten Olympiakomitean tai Suomen Urheiluliiton olisi tullut suhtautua ilmoittajan kertomiin tapahtumiin ja miten häirintäepäilyyn selvittämisen olisi niiden toimesta tullut tapahtua eikä ratkaisussani ole kysymys myöskään siitä, miten tasa-arvovaltuutettu on arvioinut lausunnossaan Olympiakomitean tai Suomen Urheiluliiton menettelyä. Kysymys on ainoastaan siitä, ovatko kantelijaa koskevat lausumat tasa-arvovaltuutetun lausunnossa syntyneet asianmukaisessa menettelyssä riittävän selvityksen pohjalta.

3.4 Asian arviointi

Tasa-arvovaltuutetun lausunnon lähtökohdaksi on otettu ilmoittajan kirjallinen kuvaus siitä, mitä kysymyksessä olevassa tilanteessa leiripaikan ruokasalin illallispöydässä oli tapahtunut. Tähän on saattanut osaltaan vaikuttaa sinänsä riidaton tieto siitä, että ilmoittaja oli maininnut tapahtumista myöhemmin myös muille henkilöille.

Kantelija on tasa-arvovaltuutetulle toimitetussa selvityksessään kertonut, ettei hän muistanut tapahtunutta eikä sanojaan. Kantelijan selvityksen joistakin kohdista voi tosin saada käsityksen, että kantelija on pitänyt mahdollisena, että hän on tilanteessa sanonut jotakin humoristiseksi tarkoitettua ruhjeisiinsa liittyen. Kantelija on kuitenkin selvityksessään kiistänyt, että asiaan liittyisi hänen puoleltaan ”yhtään mitään seksuaalissävyytteistä”, samoin kuin ilmoittajan kuvaaman ”pesukutsun” esittämisen, sekä vielä selvityksensä lopuksi yhteenvetona todennut, ettei hän ollut mielestään syyllistynyt ilmoittajan väittämään seksuaaliseen häirintään. Tasa-arvovaltuutetun käytettävissä olleen selvityksen perusteella tapahtumainkulkua leirin ruokasalissa ei näin ollen ole voitu pitää riidattomana eikä selvitettyinä.

Vaikka tasa-arvovaltuutetun lausunto ei rinnastu tuomioistuinratkaisuihin, tiettyjen perusasioiden noudattamista voidaan nähdäkseni edellyttää jo edellä selostettujen hallintolain säännösten nojalla myös tasa-arvovaltuutetun lausunnoilta. Käsitykseni mukaan tasa-arvovaltuutetun olisi tässä tapauksessa tullut lausunnossaan selostaa, millä perusteilla hän päätyi arvioimaan tilannetta ilmoittajan esittämän tapahtumainkuvauksen pohjalta.

Pidän edellä kohdassa 3.1 siteerattua lausetta ”tasa-arvovaltuutetun näkemyksen mukaan muistamattomuus ei poista häiritsijän vastuuta” jossain määrin epäonnistuneena, koska muistamattomuuden merkitys ei tässä tapauksessa ole ensisijaisesti liittynyt kantelijan vastuuseen väitetystä seksuaalisesta häirinnästä, vaan pikemminkin sen arviointiin, onko häirintää ylipäätensä tapahtunut.

Minun on vaikea löytää hyväksyttäviä perusteita sille, ettei tasa-arvovaltuutettu ole leirin ruokasalin tapahtumien osalta ottanut vastaan tarjottua pian valmistumassa ollutta SUEK:n selvitystä, joka rakenteeltaan ja sisällöltään muistuttaa asianmukaisesti laadittua esitutkintapöytäkirjaa todistajien kuulemisineen (haastattelumuistiot). Selvityksestä ilmenee edellä kohdassa 3.1 selostetuin tavoin, että väitetyn tapahtuman ajankohtana leiripaikan ruokasalissa samassa pöydässä paikalla olleista ilmoittajan nimeämistä henkilöistä kumpikaan ei ole muistanut kuulleensa tai nähneensä kantelijan toimineen ilmoittajan väittämällä tavalla. Tämä tieto ei olisi nähdäkseni ollut asian arvioinnissa merkityksetön. SUEK:n selvitykseen sisältyvillä muidenkin kuin edellä mainittujen henkilöiden kuulemisista tehdyillä haastattelumuistioilla olisi saattanut olla merkitystä asian arvioinnissa.

Edellä kerrotun perusteella en voi välttyä käsitykseltä, että kantelija on tasa-arvovaltuutetun lausunnossa ja julkisuuteen annetussa tiedotteessa tullut luonnehdituksi seksuaaliseksi häiritsijäksi puutteelliseksi jääneen selvityksen perusteella tilanteessa, jossa selvitystä olisi ollut saatavissa lisää ilman, että asian käsittely olisi edes olennaisesti viivästynyt.

Vaikka lausuntoon liittyneessä tasa-arvovaltuutetun tiedotteessa on käytetty ilmaisua ”häirinnästä epäily henkilö”, väitetty häirintä on tiedotteessa tosiasiallisesti luettu kantelijan syyksi korostamalla sitä, mitä kysymyksessä olevan henkilön olisi tullut ymmärtää ja mikä hänen asemansa Tokion kesäolympialaisten viimeistelyleirillä oli ollut.

Pelkkä vastapuolen kiistämä asianosaisen väite jonkin asian tapahtumisesta ei viranomaistoiminnassa yleensä riitä näytöksi siitä, että väite olisi totta. Tässä tapauksessa väitteen täydellisen kiistämisen ehdottomuuden aste on tosin jättänyt jonkin verran tulkinnanvaraa.

Totean yleisesti, että edellä kohdassa 3.2 selostettu säännös (tasa-arvolain 9 a §) todistustaakan kääntymisestä ei tarkoita sitä, että todistustaakka kääntyisi tosiseikkaa koskevalla väitteellä. Säännös tarkoittaa sitä, että tietyn selvitetyn tai riidattoman tosiseikan perusteella saattaa syntyä oletama siitä, että asiantilan syynä on henkilön sukupuoli. Ennen olettaman syntymistä tietty tosiseikka on kuitenkin selvitettävä.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.4 esittämäni käsitykset entisen tasa-arvovaltuutetun ja entisen ylitarkastajan tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni nykyiselle tasa-arvovaltuutetulle tiedoksi ja toimitettavaksi entiselle tasa-arvovaltuutetulle ja entiselle ylitarkastajalle. Pyydän nykyistä tasa-arvovaltuutettua ilmoittamaan ratkaisusta myös tässä asiassa lausunnon antaneelle silloiselle tasa-arvovaltuutetulle.